

ใช้ยาอย่างไรให้ถูกวิธี ตอนที่ 2

เภสัชกรมนตรี สุวณิชย์

ฝ่ายเภสัชกรรม

Faculty of Medicine Siriraj Hospital

คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล

การใช้ยาเหน็บมีวิธีอย่างไร

ยาเหน็บ บ้านเราเป็นเมืองร้อน บางครั้งได้รับยาไปถึงบ้านมันเหลวก่อนที่จะนำไปเหน็บ เราต้องทำให้ยาแข็งก่อนที่จะใช้อาจแช่ในตู้เย็น หรือกระติกน้ำแข็ง เวลาจะเหน็บต้องอยู่ในท่านอน ลอกกระดาษออกแล้วเหน็บให้ลึกที่สุด และมือที่เหน็บต้องสะอาดด้วย

นอกจากนี้ยังมียาภายนอกอะไรบ้าง

มียาหยอดตา หยอดหู ซ้อปฏิบัติในการใช้ก็ต้องล้างมือให้สะอาดก่อนจะหยอด ตา โดยเฉพาะยาหยอดตา ก่อนหยอดมือต้องสะอาดมากๆ ถ้าเป็นยาพอกขี้ผึ้งให้บีบยา ประมาณครึ่ง เซ็นติเมตร คลึงเบาๆ อย่าให้ปลายหลอดถูกกับตา เสร็จแล้วปิดจุกให้แน่น และถึงแม้จะปิดจุกแน่น อย่างไรก็ตาม ยาที่เปิดจุกแล้วไม่ควรใช้เกิน 1 เดือน และยาน้ำให้หยด 1 - 2 หยด ยาตาไม่ควรใช้ร่วมกับผู้อื่น ยาหยอดหูก่อนใช้ให้ทำความสะอาดหู โดยใช้สำลีเช็ดบริเวณภายในหู อย่าให้ ลึกจะไปโดนหูส่วนในหยอดยา 4 - 5 หยด เอียงศีรษะทิ้งไว้ครู่หนึ่งตั้งศีรษะตรงเช็ดยาส่วนที่อาจจะ ไหลออกมาให้สะอาด

วิธีใช้ยาอมได้ลิ้น

ยาอมได้ลิ้นจะกินไม่ได้ สังเกตว่าเวลาอมยานี้จะรู้สึกซ่า ถ้าไม่ซ่าแสดงว่ายามีฤทธิ์ การ เก็บยาประเภทนี้ต้องอยู่ในขวดสีน้ำตาล อย่าให้ถูกแสงปิดจุกให้แน่นและเก็บไว้ในที่เย็น เพราะยา นี้ส่วนใหญ่จะเป็นยาเกี่ยวกับโรคหัวใจจึงควรระวังเป็นพิเศษ

กรณีทีลิมกินยาบางมื้อ จะไปเพิ่มจำนวนยาในมื้อต่อไปได้หรือไม่ หรือในกรณีทีหลับไป ก่อนจะทำอย่างไร

ห้ามเพิ่มยาหรือกินซ้ำ เพราะอาจทำให้ได้รับยาเกินขนาดมากเกินไปเป็นอันตรายได้

เด็กทีกินยายาก ถ้าพ่อแม่จะผสมยาในนมได้หรือไม่

ยาที่ผสมกับนมได้มีเพียงบางชนิดที่ผสมไม่ได้ เช่น ยาที่เข้าหลักพวกบำรุงโลหิต ถ้าผสมนม

จะไม่ได้ผล การที่จะเอายาไปผสมนมยังมีข้อเสียว่าถ้าเด็กดื่มนมไม่หมด ก็จะได้รับยาไม่ครบตามขนาดที่ต้องการ ถ้าจะเอายาผสมนม ก็ต้องให้เด็กดื่มนมให้หมด แต่ทางที่ดีแล้วอย่าผสมดีกว่าการให้ยา ถ้าผู้ป่วยนอนหลับ ก็เลื่อนเวลาไปนิดหน่อยให้ผู้ป่วยตื่นก่อน แต่ถ้าผู้ป่วยมีอาการรุนแรง ก็ต้องพยายามให้ผู้ป่วยตื่นก่อน แต่ถ้าผู้ป่วยมีอาการรุนแรงก็ต้องพยายามให้ผู้ป่วยกินยาตรงตามเวลา ไม่เช่นนั้นโรคจะไม่หาย

จะรู้อย่างไรว่ายาสี

ยาที่เปลี่ยนสี หรือรูปร่างไม่ควรกิน เพราะอาจเสื่อมคุณภาพ หรือมีสารแปลกปลอมเกิดขึ้น ซึ่งอาจเป็นพิษได้ ยาที่ตกตะกอน ตัวยาแข็งไม่กระจาย ก็ไม่ควรกิน เพราะจะทำให้ได้รับยาไม่ตรงตามขนาดที่ต้องการ ยาเม็ด หรือแคปซูลที่เปลี่ยนสี เม็ดเคลือบแตกมีลายเกิดขึ้น ก็ไม่ควรใช้เช่นกัน นอกจากนี้ยังสังเกตอายุของยาได้จากฉลากด้วย ถ้าไม่มีอายุระบุไว้ให้ดูวันผลิต ถ้าเกิน 5 ปี แล้วไม่ควรใช้

ข้อแนะนำการใช้ยา

1. ยาก่อนอาหาร กินก่อนอาหารครึ่งถึงหนึ่งชั่วโมง ยกเว้นยาบางชนิดที่มีข้อแนะนำพิเศษ
 2. ยาหลังอาหาร กินหลังอาหารสิบห้านาทีถึงครึ่งชั่วโมง
 3. ยาหลังอาหารทันที ให้กินหลังอาหารทันที เช่น ยาลดการอักเสบปวดข้อหรือกล้ามเนื้อ
 4. ยาพร้อมอาหารกินพร้อมอาหารในมือนั้นๆ
 5. ยาผงผสมน้ำกินฆ่าเชื้อสำหรับเด็ก หลังจากผสมน้ำแล้วไม่ควรใช้เกิน 7 วัน ขณะที่ไม่ใช้ยาควรเก็บยาในตู้เย็นชั้นใต้ช่องแข็งลงมา ห้ามเก็บไว้ในช่องแช่แข็ง
 6. ยาหยอดตา หลังเปิดใช้แล้วจะเก็บไว้ได้ไม่เกิน 1 เดือน โดยทั่วไปจะเก็บในตู้เย็นชั้นใต้ช่องแข็งลงมา ห้ามเก็บในช่องแช่แข็ง
 7. ยาป้ายตา หลังเปิดใช้แล้วจะเก็บไว้ได้ไม่เกิน 1 เดือน ในอุณหภูมิห้องปกติ
 8. ยาเก็บในตู้เย็น เก็บในอุณหภูมิ 2 - 8 องศาเซลเซียส หรือชั้นใต้ช่องแข็งลงมา ห้ามเก็บในช่องแช่แข็ง
 9. การเก็บรักษายาทั่วไป ควรเก็บไว้ในที่แห้ง และพ้นจากแสงแดด
 10. อาการแพ้ยา หากกินยาแล้วมีอาการผิดปกติเกิดขึ้น เช่น มีผื่นคันตามตัว มีจ้ำที่ผิวหนัง หน้ามืด แน่นหน้าอก หายใจไม่สะดวก หรือใจสั่น ให้หยุดยา และมาปรึกษาแพทย์ทันที
- มีปัญหากการใช้ยา ปรึกษาเภสัชกร รพ.ศิริราชตลอด 24 ชั่วโมง โทร. 0 2419 7007